

NAŠA PETRŽALKA

Noviny mestskej časti Bratislava-Petržalka

Číslo 2 | Ročník 2 | Apríl 2020

Kosenie na štarte zmien

Str. 2-3
Koronavírus

Str. 8-9
Psychologička
o izolácii
a výzvach

Str. 14-15
Čaro
Chorvátskeho
ramena

Kríza, spúšť'áč solidarity

Koronakríza so sebou priniesla mnoho pochmúrneho, no v takejto atmosfére o to viac vyniknú záblesky ľudskej solidarity, ohľaduplnosti a pomoci. Nemalou mierou sa to prejavilo aj v Petržalke.

Mestská časť zaviedla od vypuknutia koronakrízy množstvo opatrení na zamedzenie šírenia vírusu a pomoc najrizikovejším skupinám obyvateľov, v čom jej pomohli aj dobrovoľníci a darcovia z radov bežných občanov, ale takisto rôzne združenia a veľké firmy. Či už išlo o poskytnutie rúšok, pričom mnohí dokonca prispeli k ich výrobe, alebo o venovanie ďalších ochranných prostriedkov i dezinfekčných prípravkov. Okrem toho prevzala mestská časť dary od obchodných reťazcov vo forme potravín. Za prejavy solidarity patrí všetkým zúčastneným poďakovanie.

Dobrovoľníci a darcovia sa prihlasovali (a stále prihlasujú) aj prostredníctvom kampane MČ s názvom Dobrí susedia si pomáhajú. Viacerí sa na základe tejto iniciatívy pustili práve do výroby textilných rúšok. Momentálne sa v Petržalke nachádzajú dve nádoby, kam ich môžu darcovia vkladať. Jedna je v budove Technopolu pred vstupom na miestny úrad a druhá pri informáciách v zrekonštruovanej budove predajne Tesco na Panónskej ceste. Rúška boli distribuované primárne osamelým seniorom a obyvateľom s ťažkým telesným postihnutím alebo chronickým ochorením. MČ pre nich zriadila aj krízovú linku 0947 487 498. Ľudia, ktorí potrebujú pomoc, ale aj tí, ktorí ju chcú poskytnúť, sa zároveň môžu hlásiť e-mailom na adrese pomahame@petrzalka.sk. Čo sa týka rúšok, mestská časť ich, samozrejme, zabezpečuje aj vo vlastnej réžii a okrem spome-

nutých skupín ich na dennej báze poskytuje i seniorom na základe ich vekovej kategórie. V súčasnosti prebieha automatická distribúcia rúšok ľuďom vo veku 87, 86 a 85 rokov. Vyššie vekové skupiny sú už pokryté a postupovať sa bude smerom k nižším. Pravidelne sa dodávajú rúška a respirátory aj zamestnancom a klientom zariadení opatrovateľskej služby na Vavilovovej a Mlynarovičovej.

Jedným z prvých opatrení MČ bolo zavedenie rozvozu obedov pre nahlásených seniorov (nahlásenie stále prebieha), aby sa tým zamedzil ich pohyb na miestach s vysokou koncentráciou ľudí. Prípady, ako sú napríklad neúplné rodiny, rodiny v sociálnej tesni či sociálne znevýhodnené skupiny, vyhľadáva MČ v spolupráci s viacerými organizáciami a podieľa sa na tom aj školské oddelenie miestneho úradu spolu so zástupcami

samotných škôl. Týmto rodinám poskytuje MČ pomoc vo forme balíčkov trvanlivých potravín a hygienického tovaru. Učiteľky materských škôl pomáhajú so šitím rúšok zo zozbieraných setov, ktoré sprostredkoval magistrát zo štátnych hmotných rezerv.

Pracovníci oddelenia sociálnych vecí miestneho úradu sa v tomto období snažia venovať zvýšenú pozornosť aj ľuďom bez domova. Pravidelne ich navštevujú a kontrolujú ich zdravotný stav či potreby. Ľudia bez domova si môžu naďalej vyzdvihovať potraviny zo sociálnej výdajne na Rovniankovej ulici.

Po dohode s dobrovoľným hasičským zborom sa zaviedla dezinfekcia verejných priestorov s vysokou koncentráciou pohybu a výskytu ľudí. Pridali sa aj dobrovoľníci z civilnej ochrany, ktorí sa pustili do dezinfekcie niektorých denných centier. Hasiči pravidelne

dezinfikujú aj strediská sociálnych služieb a výdajne potravín.

Dôležitým nástrojom v boji proti koronavírusu je informovanosť. Mestská časť na to využíva viacero prostriedkov. Okrem webovej stránky a sociálnych sietí sú to aj špeciálne aplikácie či sms notifikácie. Opatrenia, výzvy, rady a užitočné kontakty súčasne komunikuje prostredníctvom tlačných plagátov a letákov.

V čase vzniku tohto článku už vláda pristúpila k miernemu uvoľneniu preventívnych opatrení, čo vo vzťahu k Petržalke znamenalo napríklad opätovné otvorenie trhoviska na Mlynarovičovej ulici (27. 4.). Vývoj situácie je však ťažko predvídateľný a pomoc bude určite naďalej potrebná. Mestská časť v nej bude pokračovať, a po doterajších skúsenostiach je isté, že obyvatelia tiež.

red

Rada právnika: Nájom a vyššia moc

V novinách otvárame novú rubriku Rada právnika, v ktorej vám bude pomáhať s problematickými životnými situáciami JUDr. Jakub Mandelík. Do prvého vydania rubriky sme vybrali tému spojenú s koronakrízou. Ďalšie vydania môžu obsahovať aj odpoveď na vašu otázku. Svoje podnety nám zasielajte na adresu noviny@petrzalka.sk a do predmetu správy uveďte Rada právnika.

Súčasný vývoj priniesol so sebou množstvo nových situácií, s ktorými sa musíme vyrovnávať. Jednou z nich je aj prípadná nemožnosť úhrady nájomného za prenájom bytu z dôvodu straty príjmu. Aké možnosti má v takýchto prípadoch nájomca?

Poslanci Národnej rady SR schválili 22. 4. 2020 novelu zákona o opatreniach v súvislosti s koronavírusom, ktorá sa priamo dotýka nájomných vzťahov. V zmysle novej úpravy prenajímateľ nemôže v období do 31. 12. 2020 jednostranne ukončiť nájom pre omeškanie nájomcu s úhradou nájomného. Podmienkou je, že omeškanie vznikne v čase od 1. 4. 2020 do 30. 6. 2020 a zároveň musí mať pôvod v okolnostiach súvisiacich s koronavírusom. Nájomca je povinný v prípade sporu tieto okolnosti preukázať (napr. znížením mzdy,

poklesom tržieb a pod.).

Upozorňujeme nájomcov, že pokiaľ sa omeškali s platením skôr ako 1. 4. 2020, alebo sa tak stane až po 30. 6. 2020, prípadne pokiaľ omeškanie nastane v rozhodnom období z dôvodu inej nepredvídateľnej situácie, než je koronavírus, prijatá zákonná úprava „Lex korona“ sa na nich nevzťahuje a budú musieť hľadať iné riešenia. V takom prípade je potrebné dôsledne preštudovať nájomnú zmluvu a zistiť, či obsahuje ustanovenia o vplyve tzv. vyššej moci na nájomný vzťah. O *vis major* ide v prípade nepredvídateľných a neodvrátiteľných udalostí, pričom nájomná zmluva spravidla obsahuje ich konkrétnejší opis. Zmluva môže obsahovať aj iné ustanovenia o postupe pre prípad omeškania nájomcu s platením nájomného, podľa ktorých bude nájomca postupovať.

Ak zmluva neupravuje situáciu

v prospech nájomcu, prichádza do úvahy možnosť dohody s prenajímateľom o odklade splátok po dobu mimoriadnej situácie. Dohodu je potrebné uzavrieť vo forme písomného dodatku.

V ostatných prípadoch musí nájomca hľadať kľúč k riešeniu v spleti zákonných ustanovení. Väčšinová mienka právnikov sa prikláňa k názoru, že zákon sám nechráni nájomcu pred *vis major* a nájomca je naďalej povinný hradit' nájomné. Nájomca sa môže zbaviť zodpovednosti za omeškanie, iba ak preukáže priamy vplyv koronavírusu (či iného prípadu *vis major*) na jeho neschopnosť platiť nájomné. V danej situácii sa však vystavuje riziku časovo a finančne náročného súdneho sporu, navyše s nejasným výsledkom.

S výhradou ochranného doby podľa Lex korona sa prenajímateľ môže pri omeškaní s platením rozhodnúť nájom vypovedať.

Pokiaľ nájomcu pred prípadom *vis major* nechráni nájomná zmluva alebo *ex post* dohoda s prenajímateľom, odporúčame overiť si v zmluve, podľa akého zákona sa zmluva spravuje:

1) Občiansky zákonník oprávňuje vypovedať zmluvu až pri omeškaní s viac ako tromi mesačnými splátkami, pričom stanovuje trojmesačnú výpovednú lehotu (ak sa nájomca nachádza v hmotnej núdzi, výpovedná lehotu je šesť mesiacov s možnosťou dodatočnej úhrady dlžného nájomného). V osobitných prípadoch a v prípadoch hmotnej núdze má nájomca nárok na zabezpečenie náhradného ubytovania zo strany prenajímateľa.

2) Podľa zákona o krátkodobom nájme bytu môže prenajímateľ vypovedať nájom pri omeškaní s viac ako dvomi mesačnými splátkami. Minimálna výpovedná lehotu je 15 dní.

Mestská časť Bratislava-Petržalka v súvislosti s koronavírusom pomáha osamelým seniorom a osamelým ľuďom s ťažkým telesným postihnutým alebo vážnym chronickým ochorením, ktorí môžu nahlásiť napríklad potrebu donášky nákupu potravín, drogerie či liekov na telefónnom čísle 0947 487 498.

FOTO: Ivana Vrablová

Kosenie nie je maličkosť, no ide o viac

Starostlivosť o verejné priestranstvá je niečo, čo takmer všade vnímajú obyvatelia citlivo. Petržalka má množstvo ľudí aj veľa zelene, takže to na jej vedenie kladie o to väčšie nároky. A o to intenzívnejšej spätnej väzbe od občanov čelilo pri vlaňajších problémoch s kosením. V tohtoročnej sezóne to s ním mestská skúša inak. Kosenie spustila už 2. 4. a aktuálne upravuje celý systém starostlivosti o verejné priestranstvá, ktorú začal zastrešovať novovzniknutý referát miestneho úradu.

Pod úrad prešla väčšina činností Miestneho podniku verejnoprospešných služieb (MP VPS), ktorému ostalo prevádzkovanie petržalského zberného dvora a trhoviska na Mlynarovičovej ulici. Jarné kosenie už teda realizuje nový referát správy verejných priestranstiev. Medzi dôvodmi jeho založenia sa uvádzajú okrem iného ťažkosti s dodržiavaním termínov a harmonogramu činností zo strany MP VPS. Starosta Petržalky Ján Hrčka od začiatku

svojho pôsobenia deklaroval zámer spolupráce s miestnym podnikom na úkor externých dodávateľov, napokon však mal výhrady k pracovnej efektívnosti niektorých jeho zamestnancov aj k ich sťažnostiam na jeho kontroly. Nový referát má teda za cieľ zefektívniť správu verejných priestranstiev pri výraznom znížení vstupov dodávateľských firiem a rozšírení činnosti v porovnaní s MP VPS. V súčasnosti má referát porovnateľný počet pracovníkov, ako mával

miestny podnik, no pri rozširovaní činností sa ich počet o niečo zvýši a ráta sa aj s nákupom techniky, aby bola mestská časť pri starostlivosti o verejné priestranstvá vo vytyčenom rozsahu samostatná. „Do nákupu techniky sme investovali už minulý rok. Obstarali sme techniku na lízing za takmer 500 000 eur a ďalšia v hodnote zhruba 200 000 sa nakúpila priamo. Tento rok plánujeme v zabezpečovaní techniky pokračovať,“ hovorí Ján Hrčka. Paradoxne, vlaňajšia situácia ohľadom problémového

kosenia, keď dodávateľské firmy vysúťžili nízke ceny, prispela aspoň k pokrytiu nákladov na novú techniku, ktorá situáciu zlepšuje. „Bol by som však radšej, keby sa vlani odviekli kvalitné práce spojené s kosením,“ dodáva starosta.

Prebieha test

Pre mestskú časť je tohtoročné jarné kosenie dôležitou skúškou, jednak vzhľadom na vlaňajšiu sezónu a takisto vzhľadom na zavedenie nového referátu. Aj starosta

FOTO: Ivana Vrabľová

priznáva, že prioritou referátu sú teraz tie činnosti, ktoré v minulosti nedopadli ideálne – teda práve kosenie a starostlivosť o zeleň, pridáva však k tomu aj vysypávanie košov. Reakcie verejnosti sú zatiaľ z veľkej časti priaznivé a obyvatelia hovoria aj o pozitívnych posunoch v celkovom čistení priestranstiev.

Objavili sa však výhrady v súvislosti s orezávaním kríkov. Podľa kritikov došlo v niektorých prípadoch k príliš radikálnym orezom s následkom zničenia porastov. Starosta argumentuje, že takéto zásahy môžu byť východiskom z následkov dlhodobého zanedbávania kríkov. „Ak sa kríky roky neorezávajú, sú také husté a nepriestupné, že pod nimi nerastie ani tráva a navyše sa tam hromadia odpadky, zdržujú potkany a porasty slúžia ako „verejné toalety“. Pri takom stave už neviete kríky udržiavať, tvarovať, ani ich vyčistiť,“ tvrdí Ján Hrčka s tým, že všetky orezané kríky, ktoré vyvolali diskusiu, má mestská časť zdokumentované. „Som presvedčený, že 99 percent z nich časom opätovne vyrastie, dokazujú to aj prípady z minulosti. No my ich už pri tom raste budeme môcť upravovať, tvarovať, nepustíme ich do toho nadmerného rozbučenia. Potom sa na ne budú aj ľudia inak pozeráť.“ Starosta poznamenáva, že keď pracovníci referátu správy verejných priestranstiev robili tieto orezy, mnohí občania ich žiadali práve o to, aby boli čo najvýraznejšie. V súvislosti s týmto druhom práce

zároveň doplní, že nový referát má oveľa viac zamestnancov s pilčíckym kurzom, ako mal miestny podnik, kde bol vlni spočiatku len jeden takýto pracovník.

Práca s množstvom činností

Referát má vykonávať aj také činnosti, akým sa MP VPS nevenoval, alebo ich robil len čiastkovo. Platí to pre oblasť kosenia, bežnej údržby dopravného značenia a parkovacej politiky, a pre maliarske a murárske práce (napríklad zabezpečovanie povinného pravidelného maľovania tried v materských školách). Základnými činnosťami referátu (ktoré predtým vykonával MP VPS) sú zimná a letná údržba komunikácií III. a IV. triedy aj príľahlých chodníkov a parkovísk; údržba verejnej a dočasnej zelene, sadovnícke úpravy a ich realizácia, orezávanie stromov a kríkov; čistenie verejných priestranstiev; údržba a čistenie odpadkových košov, vysypávanie malých smetných košov, košov na psie exkrementy; správa, údržba a revitalizácia verejných detských ihrísk; udržiavacie práce v zmysle drobných stavebných prác nepodliehajúcich stavebnému konaniu. Čo sa týka čistenia verejných priestranstiev, cieľom mestskej časti je zvýšiť počet vyriešených podnetov zo strany obyvateľov i miestneho úradu a zároveň skrátiť dobu ich vybavovania, na čo má slúžiť tzv.

rýchla rota. V súvislosti s čistotou má referát v pláne vyrábať aj vlastné smetné nádoby z betónu s krytom. Snahou mestskej časti je dosiahnuť čo najvyššiu mieru sebestačnosti nielen v správe verejných priestranstiev, ale aj v správe vlastných strojov a technického vybavenia. V rámci referátu je teda niekoľko zamestnancov, ktorí dokážu popri iných činnostiach zároveň servisovať autá a pracovné stroje. To môže byť výhoda aj vzhľadom na to, že koronakríza komplikuje ekonomickú situáciu a nie je vylúčené, že mestská časť nebude môcť nakupovať iba nové stroje, ale bude musieť siahať aj po používaných.

Cesta, cieľ a prekážky

Jednoducho povedané, čím viac dokážu urobiť pracovníci referátu sami, tým menej bude musieť mestská časť využívať služby dodávateľských firiem. A to je jeden z jej cieľov. Znamená to však, že sa na dodávateľov neplánuje takmer vôbec obracať? „Samozrejme, sú činnosti, ktoré sa neoplatí robiť vo vlastnej réžii, predovšetkým tie špecializované a činnosti, ktoré v rámci mestskej časti nerobíme vo veľkých objemoch. Pri tých, ktoré robíme takpovediac na dennej báze, by bolo

absurdné objednávať ich cez dodávateľov. Každá firma totiž a.) generuje nejaký zisk, b.) musí dávať DPH na prácu, takže v našej vlastnej réžii to môže vyjsť lacnejšie a výhodnejšie, zvlášť v prípade, ak dokážeme zrealizovať danú prácu na porovnateľnej úrovni z hľadiska pomeru čas – kvalita,“ ozrejmuje starosta

Vzhľadom na súčasnú situáciu sa pravdepodobne bude musieť vo všetkých oblastiach niečo ušetriť, ale som presvedčený, že v správe o verejné priestranstvá dosiahneme aj tak posun k lepšiemu.

Hrčka. „Nadalej sa robia a budú robiť činnosti cez dodávateľské spoločnosti, ale bude to len zlomok, a keď v minulosti bol ich podiel povedzme 80-percentný, teraz sa miskej váh otočia.“

Starosta uvádza, že externých dodá-

vateľov bude musieť MČ osloviť napríklad pri opravách ciest a chodníkov, hoci lokálne opravy, ako sú drobné výtlky, chce realizovať prostredníctvom referátu správy verejných priestranstiev, ktorý plánuje ešte personálne rozšíriť i technicky posilniť. Bude vôbec možné naplniť všetky pôvodné predstavy a dovoliť si potrebné investície vzhľadom na prebiehajúcu koronakrízu? „Ak by sme mali zachovaný rozpočet na verejnoprospešné služby, tak tie činnosti zabezpečíme vo výrazne lepšej kvalite ako v minulosti. Vzhľadom na súčasnú situáciu sa pravdepodobne bude musieť vo všetkých oblastiach niečo ušetriť, ale som presvedčený, že v správe o verejné priestranstvá dosiahneme aj tak posun k lepšiemu.“ **dan**

O autizme, det'och a školách

Mestskú časť Petržalka symbolizuje zelená farba, no 2. apríla sa „preobliekla“ do modrej. Urobila tak pri príležitosti Svetového dňa povedomia o autizme. Jej vedenie zároveň vyjadriло vďaka riaditeľkám a pracovníkom MŠ Iljušinoва a ZŠ Prokofievova, pretože práve tie navštevujú aj deti s autizmom. Ako tam prebieha vzdelávanie a výchova?

Materská škola na Iljušinovej ulici má osem tried a dve z nich sa špecializujú na deti s poruchou autistického spektra, ktorých je dvanásť. Základná škola na Prokofievovej 5 má štyri špeciálne triedy pre deti s Aspergerovým syndrómom a autizmom. Dve triedy patria k 1. ročníku, jedna k 2. a jedna k 3. ročníku. Okrem toho sú na ZŠ aj začlenení žiaci s uvedenou diagnózou, čo sa týka 4., 6. a 9. ročníka.

MŠ Iljušinoва

V čase koronakrízy sme sa síce do škôl nemohli vybrať osobne a zažiť tam na vlastnej koži bežnú prevádzku, no na naše otázky ochotne odpovedali ich kľúčoví pracovníci. Za MŠ Iljušinoва to bola riaditeľka Mária Králiková, ktorá pripomína, že deti s autizmom u nich nie sú segregované, práve naopak.

„Snažíme sa vtiahnuť ich do diania školy. Učíme ich primerane komunikovať s deťmi aj s dospelými, zahajovať integrované hry, socializovať sa na úrovni, ktorú zvládajú vzhľadom na ich osobitosti a špecifické potreby a požiadavky. Nemôžeme opomenúť fakt, že dieťa s poruchou autistického spektra sa učí aj napodobňovaním svojich „zdravých“ vrstovníkov. Máme prepracovaný systém, ako a za akých podmienok môžeme realizovať integrované edukačné

aktivity a činnosti v bežných triedach.“

Prácu s autistickými deťmi komplikuje už to, že povaha, rozsah a prejavy príznakov sú u každého z nich iné, čomu treba prispôsobiť podmienky v MŠ a prístup špeciálnych pedagógov. Pre tieto deti musí byť vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program, triedy spĺňajú špecifické podmienky a ich priestor je zariadený tak, aby deti čo najmenej rozptyľoval. Pre všetky činnosti je dôležitá štruktúra a vizualizácia. Každá úloha je rozdelená na malé kroky, takže výučba prebieha postupne. MŠ vzdelávanie priebežne inovuje a využíva pri tom aj digitálne technológie. Ako napríklad v programe Vizualne čítanie, v ktorom si deti pomocou tabletov osvojujú techniku čítania a rozvíjajú aktívnu i pasívnu slovnú zásobu a reč.

„Zdravé deti sa u nás učia bron, situácie, integrovane v rôznych formách počas celého pobytu v MŠ. Dopoludňajšie a popoludňajšie vzdelávacie aktivity sú rovnocenné, čo znamená, že uvedený systém výučby umožňuje učiteľke bežnej triedy a špeciálnemu pedagógovi niekoľko možností na spoluprácu a organizovanie integrovaných aktivít v priebehu mesiaca, týždňa, alebo dňa. Aktivity sa prispôbujú tempu dieťaťa, jeho záujmu a úrovni.“ Ako je známe, autistické deti majú problémy najmä s fungovaním v kolektíve a s komunikačnými zručnosťami, preto musí byť

FOTO: MŠ Iljušinoва / Michaela Rumanková

ich zapájanie do skupinových aktivít dobre premyslené, obozretné a krokové. „Zo začiatku to je len krátky čas a postupe sa predlžuje,“ vysvetľuje Mária Králiková. „Takýmto spôsobom sa naše deti zúčastňujú na všetkých voľnočasových podujatiach, ako sú športové olympiády, divadelné predstavenia, výlety, vernisáže, tanečné vystúpenia, hipoterapia, hry na školskom dvore, kurz korčuľovania a plávania,“ vymenúva riaditeľka MŠ. Ako doplnia, deti s poruchou autistického spektra obľubujú integrované pohybové aktivity, ale takisto prácu s interaktívnou tabuľou a edukačným programom. „Niektoré z nich aktívne spolupracujú na výtvarných činnostiach s deťmi bežnej triedy v rámci projektu eTwinning a podobne.“

Riaditeľka MŠ Iljušinoва konštatuje, že pre osobnostný rozvoj dieťaťa s autizmom má špeciálna výchova v prostredí verejnej škôlky, ktorú navštevujú aj bežné deti, veľký význam. Znamená to preň lepšiu prípravu na úspešné absolvovanie povinnej

školskej dochádzky a polozenie základov pre väčšiu mieru samostatnosti v jeho budúcom živote.

ZŠ Prokofievova

Presuňme sa teraz do ZŠ na Prokofievovej 5 a začnime tam od konca, aby sme nadviazali na predchádzajúce slová pani Králikovej. Ako sa darí tamojším žiakom s Aspergerovým syndrómom a autizmom po absolvovaní ZŠ? „Môžu sa priblížiť na strednú školu za predpokladu, že takých žiakov prijíma,“ hovorí riaditeľka Daniela Petriková. „Naši absolventi si na SŠ vedú výborne. Plnôhodnotne sa zapojili do bežného života. Sme s nimi v neustálom kontakte, chodia nás navštevovať, pochváliť sa úspechmi, ktoré dosahujú. Dokonca jeden z našich žiakov neštuduje v Bratislave, ale je na škole v inom meste, býva na internáte.“ Pozrime sa na to, akým spôsobom dosahuje ZŠ Prokofievova takéto výsledky. Aj tu sa pod jednou

FOTO: MŠ Iljušinova / Michaela Rumanková

FOTO: ZŠ Prokofievova

strehou nachádzajú vedľa seba bežné a zdravotne znevýhodnené deti, a ako tvrdí pani Petříková so svojimi kolegami, vzdelávacie štandardy sú pre obe skupiny rovnaké. Samozrejme, v prípade žiakov s Aspergerovým syndrómom a autizmom vstupujú do procesu aj špeciálni pedagógovia a špecifické predmety na rozvíjanie komunikačnej schopnosti, sociálnych a grafomotorických zručností a písania. „V špeciálnych triedach by mali byť štyria žiaci. Je tam triedny učiteľ – špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, popoludňajšia činnosť sa realizuje v školskom klube detí, kde pôsobí vychovávateľ so špeciálnopedagogickým vzdelaním. Na škole ďalej pôsobí aj inkluzívny tím. Školský psychológ okrem iného zabezpečuje špecifickú sociálnych interakcií, relaxáciu, školský špeciálny pedagóg využíva ako liečebnú metódu arteterapiu, v rámci krúžkovej činnosti poskytujeme žiakom aj muzikoterapiu.“

Opäť platí to, čo sme už spomínali – u každého žiaka s Aspergerovým syndrómom, resp. s autizmom sa inak prejavujú problémy v oblasti sociálnej interakcie, komunikácie, záujmov či aktivít. Svoje nadobudnuté vedomosti často nevedia správne preniesť do praktického života a lepšie prosperujú v štruktúrovanom prostredí. „Musia mať stanovené jasné pravidlá správania sa v triede i mimo nej. Musia mať usporiadaný priestor, v ktorom sa pohybujú, a prehľad činností, ktoré ich v daný deň čakajú. Štruktúra pomáha žiakom v priestorovej orientácii, lepšie tak znášajú situácie, ktoré sú pre nich nepredvídateľné.“ Od pedagóga si tieto okolnosti vyžadujú dobrú znalosť každého žiaka a maximálne úsilie o zís-

Štruktúra pomáha žiakom v priestorovej orientácii, lepšie tak znášajú situácie, ktoré sú pre nich nepredvídateľné.

kanie si jeho dôvery. Samotné vyučovanie sa delí na viaceré celky pri striedaní rôznych činností od práce s interaktívnou tabuľou cez prácu so zošítkami pri sedení v lavici, didaktické hry až po relaxačné a uvoľňovacie cvičenia.

Tým, že špeciálne triedy sa nachádzajú na rovnakom poschodí ako tie bežné, dochádza k prírodnému stretávaniu sa a zoznamovaniu ich žiakov. Spojené majú aj niektoré predmety, ako je napríklad telesná výchova. „Na našej

škole pôsobí aj žiacka skupina Chips. Jej členovia pravidelne navštevujú počas prestávok žiakov v špeciálnych triedach. Hrajú sa s nimi a rozprávajú,“ poznamenáva riaditeľka ZŠ. „Žiakov učíme vzájomnému rešpektu. Mnohí z nich majú kamarátov aj z iných tried. Stretávajú sa nielen v škole, ale aj mimo nej. Pedagógovia zväčša ich bru usmerňujú a skúšajú žiakom z oboch skupín nájsť spoločný cieľ.“ Intaktné deti si vraj uvedomujú vzájomné odlišnosti, a hoci sú tolerantné, nemusí to byť pre ne vždy jednoduché. Deti zo špeciálnych tried totiž majú ťažkosti so sociálnou interakciou, pričom niekedy sa ich správanie môže javiť ako nevyčované, sebecké, nedostatočne citlivé, aj keď také naozaj nie sú. V tomto ohľade zohrávajú na oboch stranách dôležitú úlohu

učitelia. „Deti s Aspergerovým syndrómom sa musia cítiť prijaté dospelými autoritami. Učiteľ poukazuje na ich výnimočné stránky a upozorňuje ich aj na občasné nedostatky pri odhadovaní správania v spoločnosti. Takisto im vysvetľuje, prečo je dôležité, ako sa cítia iní (napr. cez príbehy alebo filmy, kde má hlavný hrdina podobné zdravotné ťažkosti).“ A keď už sme spomenuli výnimočnosť týchto detí, buďme konkrétnejší – zaujímajú sa o odborné témy napríklad z oblasti biológie či vesmíru, výborne si pamätajú vlajky sveta, mená v kalendári, cestovné poriadky či kultúrne pamiatky. Ich zvládanie učiva je porovnateľné s ostatnými deťmi daného ročníka, sociálne zručnosti sa učia postupne.

Skupinové aktivity všetkých žiakov sa neviažu len na vychádzky. „Ak máme spoločné vystúpenia pre rodičov, deti zo špeciálnych tried sa rovnako podieľajú na príprave programu a aj vystupujú (recitácia, tanec, hra na hudobný nástroj). V rámci poobedňajšej činnosti žiaci chodia do školského klubu detí a zúčastňujú sa na jeho akciách (Mikulášske posedenie v knižnici, karneval). Navštevujú krúžky v škole (športové hry, Malý vedec) aj mimo nej.“

Už na príkladoch týchto dvoch škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka vidno, že modrá farba má v spojení s autizmom viacero odtieňov, a zároveň cítiť úsilie, ktoré z nej robí predovšetkým farbu optimizmu.

dan

FOTO: MŠ Iljušinova / Michaela Rumanková

Seniorom už chýbajú denné centrá

Na tomto mieste sme pôvodne chceli predstaviť denné centrum na Vyšehradskej ulici. Napokon sme sa však rozhodli inak, keďže všetky takéto centrá sú v súčasnosti zavreté. K zamýšľanému seriálu o nich (v marcovom čísle sme ho odštartovali článkom o DC Osuského) sa vrátíme hneď, ako sa tam vráti život. Pozrime sa zatiaľ na to, ako aktuálnu situáciu vnímajú seniori.

Vedúcou DC Vyšehradská je Ružena Borzová, ktorá hovorí, že do centra síce v týchto dňoch nechodí, no to neznamená, že nepracuje. So svojimi „klientmi“ je v neustálom kontakte, hoci ide „len“ o telefonáty. A podobne teraz určite fungujú aj vedúce iných denných centier.

Podľa pani Borzovej seniorov situácia ohľadom koronakrízy zaskočila. Boli totiž zvyknutí

stretávať sa, spoločne tráviť čas rozhovormi, hraním kariet, popíjaním kávy a čaju... Odrazu sa to však nedá. „Prežívajú to veľmi ťažko. A tak mi volajú, aby sa vyšľahovali, že im je smutno. Boja sa, či sa ešte dožijú návratu do denného centra, stretnutí s priateľmi,“ vysvetľuje Borzová a dodáva, že najt'ažšie túto situáciu znášajú seniori, ktorí žijú osamote. Snaží sa ich teda povzbudiť aspoň prostredníctvom telefonického

FOTO: Ivana Vrabľová

rozhovoru. „Keďže poznám každého člena denného centra, viem, čo na ktorého platí. Spomienky – to je jedna veľmi dobrá téma. Spomíname, čo sme zažili v dennom centre, na dovolenkách, aj pri iných príležitostiach,“ ozrejmjuje vedúca DC Vyšehradská. A nie je prekvapením, že každý senior, s ktorým telefonuje, by bol najradšej, keby sa už táto situácia skončila a keby sa mohli všetci opätovne stretnúť v dennom cen-

tre. Ružena Borzová ich síce môže „na diaľku objat“, ako však vraví, v týchto neľahkých časoch by bola dobrá aj rada odborníka, ako sa s danými okolnosťami popasovať, neupadnúť do depresie a zmysluplne vyplniť čas. Aj na jej popud sme oslovili sociálnu psychologičku Vlastu Paholíkovú a urobili s ňou nasledujúci rozhovor.

dan

Nie sme ani iba silní, ani iba slabí

Sociálna psychologička Vlasta Paholíková vysvetľuje, že súčasná situácia je náročná pre každého, no z jedného hľadiska môže byť ešte náročnejšia pre seniorov. Podľa nej však netreba podliehať panike, pretože tá ochromuje.

S nástupom koronakrízy sa od ľudí začala vyžadovať vysoká miera izolácie. Z laického pohľadu by sa mohlo zdať, že takéto podmienky viac prekážajú aktívnym ľuďom v mladom veku než seniorom, ktorí nežijú natoľko dynamickým spôsobom a v toľkých sociálnych a spoločenských väzbách. Otázka však znie, či práve takáto predstava nie je úplne skreslená. Ako by ste charakterizovali pozíciu seniorov z odborného hľadiska?

Je nesprávne myslieť si, že všetci seniori alebo všetci mladí ľudia tvoria homogénnu skupinu, v ktorej každý prežíva tú istú situáciu rovnako. Dokonca by sme mohli povedať, že to, ako jednotliví ľudia prežívajú fyzickú izoláciu, nesúvisí s ich vekom, ale skôr so schopnosťou vyrovnávať sa so záťažovou situáciou. Táto schopnosť zase súvisí s osobnostnými predispozíciami, so životnou skúsenosťou zahŕňajúcou

Pre psychickú pohodu je dobré venovať sa svojim obľúbeným činnostiam z minulosti, prípadne objavovať nové.

traumatické udalosti, s porozumením a akceptáciou vlastných emočných stavov a podobne. Nezanedbateľný vplyv na zvládanie záťažových situácií má aj kontext, ktorý človeka dotvára. Teda či má príbuzných, detí, aká je kvalita ich vzťahov, spôsob bývania či finančná situácia. Sú medzi nami ľudia, ktorí majú oproti väčšinovej populácii zjavné vonkajšie znevýhodnenia, napríklad obmedzenú pohyblivosť, ťažkú chorobu, žijú na úrovni hmotnej núdze... Existuje však množstvo prípadov, keď aj takto „objektívne“ znevýhodnení zvládajú náročné životné situácie či obdobia veľmi dobre.

Akými spôsobmi teda zasiahla vynútená izolácia do životov ľudí?

Potreba blízkych vzťahov, ktoré úzko súvisia so sociálnosťou, je v človeku hlboko zakorenená a nezávisí od veku. Izolácia preto privádza ľudí k pocitom úzkosti, samoty, alebo frustrácie či hnevu. To všetko sú prirodzené reakcie, dôležité však je, ako sa s danými situáciami človek vyrovná. Zámerne hovorím o situáciách, nie o situácii, pretože už len počas jedného dňa môžeme zažiť emócie vychádzajúce zo zmierenia sa s izoláciou, aj pocity samoty, smútku či akejsi krivdy, vyplývajúcej z presvedčenia, že nútená izolácia má pre mňa v porovnaní s druhými oveľa nepriaznivejšie dôsledky. Pravda je však taká, že situácia ohľadom koronavírusu je náročná pre všetkých. A denne sa nachádzame v okamihoch, keď sa rozhodujeme,

či pôjdeme vpravo, alebo vľavo. Či si siahneme po sebaľútosti, ktorá nás paralyzuje, alebo si povieme, že to zvládneme, a hoci s vypätím síl, predsa urobíme to, v čo veríme, že je pre nás naozaj prospešné. Môžu to byť drobné veci: telefonát či e-mail priateľovi, priateľke, presadenie kvetín, písanie denníka, čítanie dobrej knihy, pozeranie filmu, prechádzka, dôkladná hygiena... Občas môžu byť aj tie naoko najbanálnejšie veci najnáročnejšími. Človek by mal prosto robiť to, čo je pre neho a jeho okolie prospešné a mal by to robiť najlepšie, ako vie. Ani menej, ani viac. Nemôžeme mať na seba prehnané nároky, treba sa mať rád a akceptovať svoje silné i slabé momenty. Nie sme ani iba silní, ani iba slabí. S tým sa musíme naučiť žiť – tak seniori, ako aj mladí ľudia.

Takže sa nedá povedať, že pre seniorov je táto situácia viac alebo menej zložitá?

Pre ľudí v seniorskom veku môže byť predsa len náročnejšia, a to v jednom podstatnom bode. Týka sa to strachu zo smrti. Štatistiky varujú pred nákazou ľudí s oslabenou imunitou či s inými ochoreniami, čo sa často týka práve ľudí vo vyššom veku. Preto je potrebné, aby boli títo ľudia obozretnejší a konali s najvyššou mierou zodpovednosti. Na druhej strane, dnes nik nevie, ako sa situácia so šírením vírusu bude vyvíjať, preto netreba podliehať panike, ktorá ochromuje a v konečnom dôsledku aj znižuje imunitu. Pokiaľ si totiž niekto prevezme vzorec som senior

= som najviac ohrozený, môže to mať negatívny vplyv na jeho prežívanie. Jeho konanie môže byť hnané pocitom strachu namiesto toho, aby ho vnímané ohrozenie viedlo k zodpovedným krokom voči sebe aj svojmu okoliu.

Vo väčšine prípadov zrejme seniori najťažšie prežívajú odlúčenie od svojich detí a vnúčat. Čo by ste im v tejto súvislosti poradili? Ako by mohli zmysluplne vyplniť svoj čas a aký prístup by im mohol pomôcť zo strany ich potomkov?

Odlúčenie od svojich najbližších je určite jednou z najťažších vecí, s akou sa počas koronakrízy konfrontujeme. O to viac, ak sme boli zvyknutí na pravidelné stretnutia. Seniori sa však podobne ako mladí ľudia môžu snažiť nahradiť fyzické stretávanie sa inou formou komunikácie. V dnešnej dobe máme šťastie, že sú k dispozícii mobilné telefóny, počítače s kamerami a množstvo aplikácií, cez ktoré môžeme druhých počuť i vidieť. Aj takáto komunikácia môže naplniť potrebu zdieľania a pocit blízkosti.

Pre psychickú pohodu je dobré venovať sa svojim obľúbeným činnostiam z minulosti, prípadne objavovať nové. Je to aj šanca robiť to, na čo sme si nikdy nevedeli nájsť čas. Môže to byť i fyzické cvičenie, rovnako dobré pre mladších ako pre starších ľudí. Pohyb navyše prospieva aj fungovaniu nášho mozgu, a teda schopnosti vyrovnávať sa s rôznymi situáciami všedného dňa. Tipom na konkrétne aktivity v čase izolácie sa venuje aj petržalské Centrum Memory vo svojich videách Buďme SPOLUonline.

Vo viacerých ohľadoch sa zrejme líši prežívanie súčasnej situácie napríklad seniormi na vidieku a seniormi vo veľkej mestskej časti s vysokou koncentráciou ľudí. V čom seniorov znevýhodňuje prostredie Petržalky a čo z neho, naopak, môžu vyťažiť v pozitívnom zmysle slova?

Prežívanie izolácie sa určite líši od prípadu k prípadu. Určuje to aj priestor, v ktorom žijeme – či ide o dom so záhradou, alebo

o byt, či ten byt má balkón, prípadne terasu, alebo nie... A tak aj každá obec, resp. mestská časť so sebou nesie nejaké výhody a nevýhody. Takisto sa líšime tým, či žijeme osamote, alebo sa delíme o spoločnú domácnosť, pričom ide aj o vzájomné vzťahy medzi jej členmi. V každom prípade je prospešné vyťažiť zo svojho konkrétneho miesta/situácie maximum. Treba si klásť otázky, čo najlepšie môžem vo svojej situácii urobiť? Čo mi to prináša? A aký účinok majú moje rozhodnutia na ostatných? Ak sa pozrieme na Petržalku, je pravdou, že je tu väčšia koncentrácia ľudí. Ak som v seniorskom veku a nepracujem (čo nebýva vždy pravidlom), mal by som v prípade potreby ísť na vzduch zväziť, kedy a kde je najmenšia pravdepodobnosť, že stretnem veľa ľudí. V Petržalke sa dá poprechádzať popri Chorvátskom ramene a je tu aj prístup na hrádzu, kde síce chodí množstvo ľudí, ale najmä cez víkendy. Ak mám teda predpoklad, že cez týždeň je tam dopoludnia prázdnnejšie, môžem sa tam vybrať a zašportovať si. Vždy je dobré myslieť v širšom kontexte pri otázkach, kedy a kde je bezpečné ísť, a kedy je jednoducho lepšie zostať doma.

Opatrenia proti šíreniu koronavírusu už trvajú dlho, no pravdepodobne budú trvať ešte dlhšie. Ako by ste seniorov pripravili na túto skutočnosť? Ako by mali vo vzťahu k budúcnosti v tomto kontexte uvažovať?

Na tie opatrenia si musíme zvykať všetci. Najlepšie je nájsť si vhodný režim dní, taký, ktorý vyhovuje konkrétnemu človeku s jeho povinnosťami, preferenciami, záľubami. Dávať si malé či veľké výzvy a ich napĺňaním upevňovať vlastnú vôľu, no na druhej strane neznevažovať samého seba, keď sa mi niečo nepodarí. Veď je to prirodzené a ľudské. Okrem toho môže v tomto čase prospieť aj ďalší rozmer našej ľudskosti – myslieť na iných a pomôcť tam, kde môžeme, čo nám na oplátku prinesie pocit zadosťučinenia. Pomoc pritom môže tkvieť už v samotnom prejavení záujmu o druhých.

FOTO: Jakub Kuruc

Námestia rozkvitli v japonskom štýle

Malé Japonsko v Petržalke. Aj to si mohli okoloidúci pomyslieť pri pohľade na zakvitnuté stromy okrasných čerešní, tzv. sakúr, ktoré skrášľujú verejné priestory mestskej časti. Stromy sú darom hlavnému mestu pri príležitosti 100. výročia bilaterálnych vzťahov medzi Japonskom a Slovenskom. Petržalka sa ako jedna z mestských častí prihlásila so záujmom o výsadbu, následne spracovala požiadavky na parametre a kvalitu drevín, technologický postup výsadby, vhodný agrotechnický termín a zabezpečila výsadbu odbornou firmou. Na Námestí Republiky dotvára 20 kusov nových sakúr pokračovanie už jestvujúceho stromoradia a zároveň estetický prechod medzi

hlavnou cestou a parkom. Druhou lokalitou je Nobelovo námestie, kde pribudlo celkovo 17 vysadených čerešní. Ide o druh *Prunus serrulata* „Kanzan“, ktorý bohato zakvitá množstvom krásnych, sýtoružových kvetov a po ich odkvitnutí sa na stromoch objavia mladé bronzové listy. Podobne ako v prípade iných okrasných čerešní, ani táto odroda neprináša žiadne ovocie, pestuje sa pre svoju dekoratívnu hodnotu. V dospelosti dorastá do výšky 7 až 10 metrov. Je úplne mrazuvzdorná a dobre znáša mestskú klímu. Ohlasy na našich sociálnych sieťach naznačujú, že už teraz si ružové stromčeky získali obyvateľov.

iv

Čítanie v dobe vírusovej

Tak ako mnohé iné inštitúcie, aj knižnice v tejto neľahkej dobe zastihla kríza. A aj ony sa snažia prispôsobiť, aby boli svojim čitateľom čo najbližšie (obrazne vyjadrené). Podľa slov meto-
dičky Miestnej knižnice Petržalka Viery Némethovej zaznamenali štvor- až päťnásobný nárast záujmu o elektronické knihy, a to najmä v oblasti detských titulov. Táto služba pritom nie je novinkou, funguje už od roku 2016. V súčasnosti si registrovaní čitatelia môžu vypožičať tri e-knihy mesačne, na výber majú viac ako 7 000 titulov. Knižničný tím dokonca pripravil inštruktážne video o tom, ako vyzerá postup výpožičky elektronickej knihy. Rovnako vyšli v ústrety aj novým čitateľom, pre ktorých ponúkli možnosť zaregistrovať sa do knižnice „na diaľku“. Pre registrovaných čitateľov, ktorým v období zatvorenia pobočiek vypršal ich registračný poplatok, pripravili možnosť uhradiť ho buď bezhotovostne platbou na účet, alebo môžu využiť možnosť úhrady pri najbližšej možnej návšteve pobočky knižnice.

Predstavitelia knižnice dúfajú, že ak nenastane radikálna zmena vo vývoji situácie, okolo 20. mája by sa mohli jednotlivé pobočky postupne otvárať. Pripravujú sa na to čistením priestorov pobočiek, renováciou knižného fondu, katalogizáciou noviniek, ale aj priestorovými úpravami. „Z podpory Fondu na podporu umenia sa nám podarilo nakúpiť a zabezpečiť nový krásny detský mobilár, ktorý bude slúžiť najmenším čitateľom a nánštvenníkom detských a rodinných pobočiek,“ dodáva Viera Némethová. iv

Prihláste sa do literárnej súťaže

Do 15. júna sa dajú prihlasovať diela do 31. ročníka literárnej súťaže začínajúcich autorov Petržalské súzvučky Ferka Urbánka. Súťaž je rozdelená do štyroch kategórií: 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ, stredné školy a mládež do 20 rokov, dospelí nad 20 rokov. Doručené diela budú posudzovať porotcovia Marta Hlúšiková, Erik Ondrejčka a Dado Nagy. Prihlášky a súťažné práce posielajte e-mailom na adresu nemethova@kniznicapetrzalka.sk, alebo poštou na adresu Miestna knižnica Petržalka, Kutlíkova 17, 851 01 Bratislava. Viac informácií nájdete na www.kniznicapetrzalka.sk. dan

Zmeny v plánovaných podujatiach

Opatrenia proti šíreniu koronavírusu zasiahli aj do plánovaných podujatí mestskej časti. Ak vyberieme aspoň niektoré, v máji sa z kultúrnych akcií neuskutoční pravidelný Bratislavský majáles a Večer autentického folklóru bol zatiaľ presunutý na september. Začiatkom júna sa malo konať podujatie Osobnosť Petržalky, ktoré sa presunulo až na koniec roka, do vianočného obdobia. MDD Na palube jednorozca, veľký event ku Dňu detí, sa z úvodu júna presúva až na obdobie prázdnin, a Dni Petržalky s pôvodným termínom 13. 6. sa takisto neuskutočia podľa plánu. Podobný osud postihol aj športové podujatia. K presunu na neurčito došlo napríklad pri akcii Petržalka na pla-

várni, ktorá sa mala konať v polovici mája.

Informácie o presunoch či rušení plánovaných podujatí sa vzhľadom na vývoj situácie môžu meniť, preto ich budeme priebežne aktualizovať na našej webovej stránke a facebooku.

dan

Podpora projektov je pomoc pre Petržalku

V minulom čísle sme vám predstavili žiadateľov o dotácie, ktorí v roku 2019 získali od mestskej časti najvyššie sumy na realizáciu svojich projektov. Tentoraz vám priblížime päťicu združení a projektov s dotáciou v rozmedzí od 2 000 do 2 500 eur. V tejto kategórii sa nachádza ešte viac úspešných žiadateľov a ďalším venujeme májové vydanie rubriky.

Pripomeňme na úvod, že dotačný systém MČ Petržalka funguje aj tento rok. Došlo však k niekoľkým úpravám v spôsobe podávania žiadostí. Tou najvýraznejšou je prechod na elektronický systém cez portál petrzalka.egrant.sk. Záujemcovia o dotácie do výšky 2 000 eur môžu zasielať svoje žiadosti do konca októbra a rozhodne o nich starosta.

(Pozn. red.: V marcovom vydaní tejto rubriky sme v prexe článku nesprávne uviedli, že vlni sa priblížilo 83 záujemcov o dotácie, pričom 69 získalo podporu. V skutočnosti bolo žiadateľov až 96 a dotácia bola schválená v 78 prípadoch. Za chybu sa ospravedlňujeme.)

FOTO: OZ Pedál

OZ Pedál

dotácia 2 453 eur

Občianske združenie Pedál je neziskovou organizáciou, ktorej cieľom je zlepšovanie cyklistických podmienok pre širokú verejnosť na Slovensku prostredníctvom

konkrétnych projektov. Takým projektom bol aj PumpPark Petržalka na Haanovej ulici. Združeniu poskytla mestská časť dotáciu za účelom podpory druhej etapy prestavby areálu starej BMX dráhy na tzv. Dual line. „Peňažné prostriedky boli využité na financovanie zemných prác pri príprave podložja Dual line, pri ktorom bolo treba odkopať a premiest-

niť časť pôvodného materiálu bagrom. Následne sa položili drenáže, ktoré sa obsypali štrkom a obalili geotextíliou. Nasledovalo modelovanie do tvaru pred položením finálnych konštrukčných vrstiev povrchu dráhy,“ opísala priebeh prác Eva Uhliariková, výkonná členka správnej rady OZ Pedál. K dokončeniu celého projektu chýba ešte dostavba

dvoch etáp dráh a skill parku. Nový areál bude pozostávať z pump track dráhy pre horské a BMX bicykle, širokej do dvoch metrov a pozostávajúcej z cielené vybudovaných vln a klopených zákrut. Vďaka možnosti kombinácií jednotlivých okruhov budú jazdci mať možnosť zlepšovať technickú úroveň jazdy na bicykli.

FOTO: OZ Petržalčanka

OZ Petržalčanka

dotácia 2 023 eur

Folklórny súbor Petržalčanka funguje na scéne už osem rokov pod vedením Alžbety Korbelovej, ktorá je zároveň predsedníčkou občianskeho združenia s rovnomeným názvom. V rámci neho

sa stretávajú ženy a muži vo veku 65 až 89 rokov, ktorých spája láska k tradíciám, slovenskej ľudovej piesni a tancu. Členovia súboru absolvovali už stovky vystúpení po celom Slovensku a predstavili sa viacerými projektmi. Mestská časť podporila projekt S piesňou starneme pomalšie, ktorý mal premiéru vlni v septembri v DK Zrkadlový háj. Predstavenie čerpá z klenotnice slovenskej ľudovej piesne a tematicky sa orientuje na

rodinné udalosti a oslavy v medzi-vojnovej dobe. „Tento projekt máme v pláne ponúknuť sociálnym zariadeniam pre seniorov, kultúrnym domom a rovnako ako s predchádzajúcimi tromi s ním vystúpime na rôznych verejných podujatiach,“ prezradila Alžbeta Korbelová a dodala: „Nácvik piesní, textov a tancov a materiálne zabezpečenie predstavenia sa nám podarilo vďaka finančnej podpore mestskej časti, za čo jej veľmi pekne ďakujeme.“

OZ Športový klub polície Bratislava – oddiel vodného slalomu a zjazdu

dotácia 2 453 eur

Športový klub polície Bratislava nadviazal po Nežnej revolúcii na slávnu tradíciu klubu, ktorý vznikol už v roku 1952 pod názvom TJ Červená hviezda Bratislava. Združuje 10 športových oddielov vrátane oddielu vodného slalomu a zjazdu, ktorý zorganizoval v lete 2019 projekt s názvom Leto s kajakom. Podporila ho aj MČ Petržalka, pričom občianske združenie použilo dotáciu na technické zabezpečenie táborov. „Naši tréneri oslovili pred konaním podujatia niekoľko petržalských základných škôl, v ktorých sa u žiakov stretli s veľkým záujmom. Sme radi, že mestská časť Petržalka prispela na činnosť nášho

klubu, že sme mohli doplniť materiál pre tých najmenších a zlepšiť tak ich podmienky na tréningovanie, budovanie si vzťahu k prírode a zdravému životnému štýlu,“ uviedla predsedníčka oddielu vodného slalomu a zjazdu Zora Hujsová. Projekt sa konal v Čunove, kde počas júla a augusta prebiehali celodenné tábory pre deti. Jednu skupinu tvorili skúsení pretekári, druhú tí mali a začínajúci a do tretej skupiny patrili deti, ktoré si prišli vyskúšať kajak po prvý raz. Tábory mali úspech a niektorým nováčikom sa natoľko zapáčili, že sa rozhodli kanoistike venovať aj naďalej.

FOTO: OZ Športový klub polície Bratislava – oddiel vodného slalomu a zjazdu

FOTO: OZ Beachvolleyball club Bratislava

OZ Beachvolleyball club Bratislava

dotácia 2 405 eur

Vzhľadom na zvyšujúci sa záujem o plážové športy na Slovensku sa petržalská samospráva rozhodla podporiť plážový volejbal. Projekt Beach Draždiak Series Summer 2019 pozostával zo sérií turnajov v areáli plážových športov pri jazere Veľký Draždiak. Turnaje sa organizovali ako športovo-spoločenské udalosti aj za prítomnosti rodinných príslušníkov jednotli-

vých hráčov a širokej verejnosti, čím sa zviditeľnilo športové využitie v mestskej časti a prispelo k rozvoju športu u detí a mládeže. Predmetná dotácia sa využila na úhradu trofejí a tielok pre víťazov. „Vďaka týmto prostriedkom sme mohli oceniť športové výkony hráčov cenami na dostatočnej úrovni a motivovať ich v snabe o ďalší rozvoj telesných aktivít,“ povedal Peter Varga z OZ

Beachvolleyball club Bratislava. Počas letnej sezóny 2019 sa na turnajoch v plážovom volejbale zúčastnilo viac ako tisíc súťažiacich. Turnajoví hráči priebežne počas celej sezóny zbierali body v kategóriách ženy, muži, mix, open a amatér. Na záver jednotlivých turnajov sa vyhodnotilo umiestnenie družstiev a ocenili víťazi.

OZ Slovenská kanoistika

dotácia 2 356 eur

Pri kanoistike ešte ostaneme. Dotácie na tento šport žiadalo aj občianske združenie Slovenská kanoistika, ktoré pripravilo Súťaž olympijských nádejí. Išlo o preteky na kajaku a kanoe určené pre mládež vo veku 15 až 17 rokov. Uskutočňujú sa v štyroch mestách Vyšehradskej štvorky, každý rok v nejakom inom. Na Slovensku sa doteraz konali iba v Piešťanoch, vlni to bolo po prvý raz na Zem-

níku v Petržalke. Na pretekoch sa zúčastnilo 832 športovcov z 36 krajín sveta, súťažili dievčatá i chlapi v klasických olympijských disciplínach. Mládež pretekala tri dni, pričom prvý deň mali na programe trať v dĺžke 1 000 metrov, druhý deň 500 a tretí 200 metrov. „Finančnú dotáciu od mestskej časti sme použili na technické zabezpečenie pretekov, prenájom mobilných WC, prepravu a zázemie

FOTO: OZ Slovenská kanoistika

pre športovcov i divákov,“ povedala projektová manažérka sekcie hladkých vôd Slovenskej kanoistiky Zora Hujsová, podľa ktorej mali preteky veľmi pozitívny ohlas. „Preteky sa účastníkom páčili tak, ako

aj okolie Zemníka a naše mesto. Vďaka finančnej pomoci postupne budujeme infraštruktúru Zemníka a zázemie pre pretekárov, ktorí tu každodenne trénujú,“ dodala Zora Hujsová.

mh

Športovanie vo veľkom

V Petržalke je množstvo športových klubov rôzneho zamerania, ktorých cieľom je viesť deti a mládež k aktívnemu tráveniu voľného času a vychovávať z nich úspešných slovenských reprezentantov. Mestská časť tieto kluby každoročne podporuje prostredníctvom dotácií.

Podmienky pre žiadateľov o dotácie pre veľké športové kluby určovalo doteraz všeobecne záväzné nariadenie z roku 2017. V tomto roku sa však podmienky budú meniť. Mestská časť momentálne pracuje na novej koncepcii dotačného systému, o ktorej budeme informovať v priebehu najbližších mesiacov.

Na rok 2020 schválili miestni poslanci dotácie pre deväť petržalských športových klubov v celkovej sume 100 000 eur. Najväčšiu finančnú pomoc poskytla MČ futbalovému klubu FC Petržalka, Gymnastickému centru na Wolkrovej ulici a basketbalovému klubu B. S. C. Bratislava.

FOTO: FC Petržalka

FOTO: archív MÚ

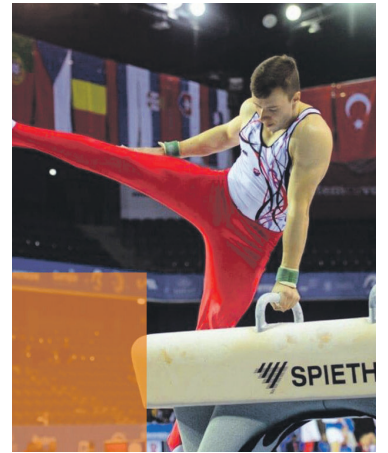

FOTO: Gymnastické centrum

FC Petržalka

dotácia 23 306,73 eur

Mestská časť pravidelne prispieva najvyššou sumou klubu FC Petržalka, ktorý funguje pod súčasným názvom od roku 2017. Klub s vyše storočnou históriou kladie veľký dôraz na výchovu mladých nádejných futbalistov. Tí najmenší trénujú v predprávných kolách, kde sa učia prvé futbalové kroky prostredníctvom zábavných hier a cvičení. Na čo klub využije dotáciu MČ? „V prvom rade chceme vytvoriť adekvátne

podmienky pre deti a mládež, aby u nás mohli vyrastať futbalisti, ktorí budú robiť radosť nielen nám, ale aj celému Slovensku,“ povedal prezident FC Petržalka Marek Mojto. „Financie použijeme predovšetkým na vzdelávanie trénerov a odborných pracovníkov zabezpečujúcich športovú prípravu mládeže. Takisto nám dotácia posluží na zabezpečenie autobusovej dopravy v prípade zápasov konajúcich sa mimo územia Petržalky a na nákup športovej výstroje pre mládež.“

Gymnastické centrum

dotácia 17 122,48 eur

Druhú najvyššiu dotáciu od mestskej časti získalo Gymnastické centrum, ktoré pôsobí na Wolkrovej ulici od roku 2011. Je zamerané na prípravu detí a mládeže v športovej gymnastike a na výchovu úspešných reprezentantov Slovenska. Dosahujú vynikajúce športové výsledky vrátane medailových umiestnení na Svetových pohároch, zúčastňujú sa aj na majstrovstvách sveta a Európy i na olympijských

hrách. „V našom klube sa deťom venujú profesionálni tréneri, medzi nimi aj bývalí reprezentanti Československa. Naším prvotným cieľom je rozvíjať pohybové schopnosti mládeže, zabezpečiť im zdravý telesný a duševný vývoj,“ prezradil Tibor Letko, predseda správnej rady centra, ktoré okrem športovej gymnastiky ponúka aj kurzy gymnastiky pre deti, dospelých, škôlky, rodičov s deťmi či zdravotnú gymnastiku.

Školský športový klub B. S. C. Bratislava

dotácia 13 340,78 eur

Základná škola na Holíčskej ulici je sídlom basketbalového klubu B. S. C. Bratislava, ktorý pôsobí na petržalskej športovej scéne už 36 rokov a združuje deti a mládež rôznych vekových kategórií. Počas svojej existencie vychoval viacero skvelých hráčov,

ktorí sa presadili v basketbalovej reprezentácii niekdajšieho Československa, neskôr Slovenska, a pôsobili alebo pôsobia v najvyšších súťažiach u nás aj v zahraničí. Najznámejšími odchovancami klubu sú bratia Martin a Radoslav Rančíkovi. „Aj vďaka finančnej pod-

pore od mestskej časti môžeme rozvíjať bohatú činnosť nášho klubu. Snažíme sa o to, aby bol náš klub vnímaný basketbalovou verejnosťou ako moderný mládežnícky športový klub s bohatou históriou a slušnou perspektívou pre všetkých, ktorí sa chcú venovať basketbalu. Naším hlavným cieľom je práca

v prospech detí a basketbalu. Chceme podporovať všetky deti, ktoré majú o basketbal záujem – najväčšie talenty, ale rovnako aj tých, ktorí majú basketbal radi a chcú ho brať iba pre potešenie, nemajú profesionálne ambície,“ uviedol predseda klubu Tomáš Erneker.

mh

Prírodná tepna v sídliskovom organizme

FOTO: Ivana Vrabllova

Autobus zastaví na ceste a počká, kým cez ňu prejde labutia rodina. Scéna z filmu? Nie, scéna z Petržalky. Odohrala sa kúsok za Námestím hraničiarom. A stala sa vďaka Chorvátskemu ramenu.

Iste, nie sú to jediné labute na Slovensku, ktoré sa udomácnili uprostred mesta, ale v kulise hustej panelákovvej zástavby, nepretržitého ľudského hemženia a dopravného ruchu Petržalky to predsa len pôsobí zvláštne. Koniec-koncov, platí to pre celé Chorvátske rameno. A platí aj to, že zvláštne má v tomto prípade pozitívny význam. „Chorvátske rameno je vzácny prvok modro-zelenej infraštruktúry v priestore najväčšieho sídliska v Bratislave. Je jeho oživujúcim elementom,“ hovorí Silvia Háľková z Bratislavského regionálneho ochranárskeho združenia (BROZ). „Aj keď je to umelo vytvorený kanál, postupom času nadobudol prírodný charakter mŕtveho ramena. V mestách v celej Európe je vzhľadom na otepľujúcu sa klímu trend vytvárať takéto a podobné prvky modro-zelenej infraštruktúry všade, kde sa to v sídelnom komplexe dá. Tieto „oázy“

prírody poskytujú ľuďom v mestách a na sídliskách nielen blízky, psychicky oživujúci dotyk s prírodou, ale aj ochladzujú a zvlhčujú miestnu mikroklimu.“

BROZ sa dlhodobo zaoberá revitalizáciou dunajských ramien nielen na území Bratislavy (Karloveské a Devínske rameno), ale aj v ramennej sústave Dunaja začínajúcej pri Dobrohošti. Chorvátske rameno je trochu iný prípad, no Háľková konštatuje, že aj s ním sa spája zaujímavá fauna a flóra. „Hoci sú tieto oázy v strede sídliska, dokážu poskytovať útočisko pre vzácne druhy rastlín, ako sú napríklad truskavec obyčajný, ostrica Oederova či chránená rastlina európskeho významu zeler plávajúci, a živočíchov (napríklad skokany, ropuchy). Je preto dôležité tieto miesta na sídliskách zachovávať a čistiť, ale aj budovať ďalšie. Každé sídlisko by malo mať siet' takýchto miest, ktoré by boli medzi sebou pospájané zelenými chodníkmi, kadiaľ by sa mohli presúvať

FOTO: Matúš Bednarič

pešo nielen ľudia, ale aj zvieratá. „Silvia Hálková pripomína, že takéto zelené oázy nie sú len vhodným prostredím pre výskyt stavovcov, ale aj opeľovačov (včely, peštrice, motýle a podobne). Podľa nej by tam mali byť vytvorené i zóny pre ľudí s prístupom k vode, aby si ju mohli „ohmatať“, alebo aby sa deti mohli pohrať s kameňkami, pieskom či vlhkým blatom. No zároveň by tam mali zostať miesta, ktoré by si zachovali divokosť a poskytovali by úkryt pre živočíchy.

Krídla na ramene

Začínali sme labuťami, pozrime sa teda aj na to, ako by túto lokalitu zhodnotil ornitológ. Člen Slovenskej ornitologickej spoločnosti Richard Schnürmacher konštatuje, že hoci Petržalka stratila veľa z druhej pestrosti fauny a flóry z čias divokých dunajských rami (keď sa v tejto oblasti mohli zdržiavať aj vtáky ako napríklad orliak morský, volavka purpurová alebo popolavá či kormorány), Chorvátske rameno rozhodne nie je bezcenným územím. Naopak. Mnohé sice nenávratne zmizlo, no zároveň sa otvoril priestor pre nové druhy, aj pričinením človeka. (A sme opäť pri tých labutiach.) „Brehové porasty

Chorvátskeho ramena sú stále pomerne kvalitné, hlavne v južnej časti v rámci chráneného areálu s 3. a 4. stupňom ochrany. Relatívne vysoká a hustá trstina umožňuje hniezdenie vtákov, najmä spevavcov. Môžeme tu nájsť napríklad trsteniarika veľkého i malého. Ani voda nevykazuje nadmerné znečistenie, čo dokazuje prítomnosť lekna bieleho či leknice žltej – rastlín, ktoré sú indikátormi kvalitej vody z chemického a biologického hľadiska.“

Schnürmacher ozrejmuje, že niektoré vtáčie druhy sa naučili profitovať z ľudskej prítomnosti. Týka sa to aj prikrmovania obyvateľmi, pričom v tejto súvislosti treba upozorniť, že keď už sa niečo také deje, nemalo by sa používať kvasené pečivo, pretože vtákom spôsobuje tráviace ťažkosti. Bezprostredná ľudská blízkosť môže viacerým vtáčim druhom poskytnúť aj istý druh ochrany pred ich prirodzenými nepriateľmi, akými sú povedzme

FOTO: Matúš Bednarič

Na čistení Chorvátskeho ramena sa zúčastňujú aj zamestnanci Miestneho úradu Petržalka.

FOTO: Ivana Vrablova

kuny. Iné druhy, zastúpené predovšetkým draveciami, však boli vinou ľudskej činnosti vytlačené na periferiu. Hoci aj v tomto prípade existujú zaujímavé výnimky.

„Z kategórie prekvapení je hniezdenie bučačička močiarneho, malého volankovitého vtáka, ktorý obýva trstinové porasty. Je veľmi citlivý na vyrušovanie a žije skrytým spôsobom života, človek si ho ani nevšimne. Zdá sa však, že petržalskému prostrediu sa dokázal prispôsobiť,“ hovorí ornitológ.

A dodáva, že ak sa pozrieme na iné živočíchy, prekvapením môže byť predovšetkým výskyt bobrov.

Rameno v ľudských rukách

Výnimočnosť tejto lokality si vyžaduje výnimočné zaobchádzanie zo strany návštevníkov. Základom je nevyhadzovať odpady,

hlavne plasty. Silvia Hálková však pripomína aj to, aby obyvatelia „úmyselne nevypúšťali do ramena cudzokrajné živočíchy – napríklad známe juhoamerické vodné korytnačky písmenkové alebo nepôvodné druhy rýb, ktoré sa správajú veľmi agresívne až invázne a ohrozujú naše pôvodné druhy živočíchov, ktoré sa im nevedia v konkurenčnom boji o potravu či úkryt brániť.“

Richard Schnürmacher okrem toho poznamenáva, že čo sa týka vtákov, rizikom pre ne môžu byť aj voľne pustené psy, ktoré by im mohli zmať hniezdenie alebo im priamo fyzicky ublížiť. Negatívne dopady by sa mohli spájať aj s nejakými väčšími projektmi ľudskej činnosti, keby došlo napríklad k únikom z čističky vôd. A v hre

sú aj nešetrné úpravy biotopu.

Na druhej strane treba povedať, že existujú iniciatívy občanov, z ktorých viďet, ako im na

Chorvátskom ramene a jeho okolí záleží. Týka sa to aj čistenia danej oblasti. „Základom je správať sa v prírode ako návštevník, ktorý sa chce niečo dozvedieť a má úctu

ke životu, nie ako ten, ktorému sa má prostredie prispôsobiť,“ uzatvára Richard Schnürmacher. Mimochodom, neraz ho rozprávanie o tejto lokalite z ornitologického hľadiska zavialo k Draždiaku. K nemu sa takisto viaže veľa zaujímavého, preto mu venujeme samostatnú kapitolu v niektorom z budúcich vydaní rubriky.

dan

Poslanecký duel: Nová organizácia správy verejných priestranstiev

VS.

Natália Podhorná

Tatiana Kratochvílová

S ambíciou transformovať Miestny podnik verejnoprospešných služieb (MP VPS) prišiel vlani starosta Ján Hrčka. Podnik už dlhší čas vykazoval neuspokojivé výsledky, činnosti, ktoré by dokázala zabezpečiť samotná mestská časť, sa objednávali u externých dodávateľov, hromadili sa podnety od nespokojných občanov... Na konci minulého roku preto poslanci schválili presun činností MP VPS pod miestny úrad, takže pôvodná organizácia spravuje už len zberný dvor a trhovisko na Mlynarovičovej.

Nový útvar na úrade sa volá Referát správy verejných priestranstiev (RSVP). V danom odvetví sa bude snažiť o čo najväčšiu sebastačnosť mestskej časti, pretože zabezpečovanie niektorých činností prostredníctvom externých firiem ju stále nemalé peniaze. Treba však podotknúť, že transformácia do podoby, v akej má referát fungovať, bude trvať minimálne rok. Ide o neľahký, no veľmi potrebný proces.

Koncepcia nového RSVP zahŕňa obligátne činnosti, ako sú letná a zimná údržba, starostlivosť o verejnú zeleň, správa a údržba detských ihrísk, čistenie verejných priestranstiev či vysypávanie smetných košov vrátane tých na psie exkrementy. Predovšetkým posledný uvedený bod je zo strany obyvateľov často kritizovaný, no na úrade sa pracuje na zefektívnení vysýpania košov. Plánuje sa jeho zintenzívnenie, a to cez víkendy a v letnom období, keď sa odpadky hromadia najmä vo vyhladávaných

lokalitách, ako sú Veľký Draždiak alebo hrádzka popri Chorvátskom ramene. Problém je aj so samotnými smetnými nádobami, z ktorých sú mnohé poškodené, prípadne už nespĺňajú svoj účel. Aj z toho dôvodu sa mestská časť rozhodla začať s výrobou vlastných smetných košov. V tejto súvislosti by som však chcela podotknúť, že aj obyvatelia prispievajú výraznou mierou k tomu, ako vyzerá ich bezprostredné okolie. A žiaľ, často hádzu do malých košov nadrozmerný odpad či odpad z domácnosti, ktorý patrí do veľkých kontajnerov. Nezriedka sa dokonca stáva, že odpad vyhodí priamo z okna na ulicu. Pokiaľ to bude pokračovať a ľudia sa nezačnú správať zodpovednejšie, nikdy tu želaná zmena nenastane.

Nesmieme zabudnúť ani na kosenie, ktoré bolo vlani horúcou témou. Z objektívnych dôvodov sa ho nepodarilo zrealizovať v plánovanom čase a v zamýšľanej podobe, čomu sa tento rok, pevne dúfam, vyhneme aj vďaka tomu, že bude kosenie zabezpečovať už len mestská časť, bez externých dodávateľov.

Nový referát bude musieť riešiť aj ďalší veľký problém, ktorý predstavujú ležoviská ľudí bez domova. Tie sa síce likvidujú, no po pár dňoch sú zase späť. Je to začarovaný kruh, z ktorého sa podarí vyjsť len vďaka posilneniu terénnej sociálnej práce a zintenzívneniu spolupráce s občianskymi združeniami venujúcimi sa tejto problematike. Treba totiž odstrániť príčinu tohto stavu, nie následok.

Čo veľmi oceňujem, to je podpora referátu smerom k iniciatívam miestnych občanov, ktorí pravidelne organizujú rôzne brigády.

Plánované činnosti RSVP si síce vyžadujú prísun nových, kvalifikovaných zamestnancov aj nákup novej techniky, no verím, že sa to v konečnom dôsledku odrazí na zvýšení efektivity práce a znížení celkových nákladov na prevádzku, a že túto zmenu pocítia hlavne občania. Opäť by som však chcela upozorniť na potrebu spolupráce. Každý z nás môže svojou trochou prispieť k zlepšeniu svojho okolia. Mnohé veci berieme ako obyvatelia automaticky, pričom si neuvedomujeme, že sú výsledkom práce niekoho iného. Ale to, ako Petržalka vyzerá, je napokon výsledok konania i nekonania každého z nás.

Natália Podhorná

Stav a údržba verejných priestorov funguje ako výkladná skriňa. My obyvatelia si prirodzene všimame prostredie, v ktorom sa bežne pohybujeme a toto prostredie má bezprostredný vplyv nielen na to, ako sa v ňom správame, ale aj na naše zdravie.

Poškodené chodníky a cesty, zanedbaná zeleň alebo odpadky vo verejnom priestore zneprijemňujú každodenné fungovanie Petržalčanov. Ako človek, ktorý dlhodobo pracuje v samospráve, viem, že nie je jednoduché koordinovať starostlivosť o verejnú

priestory, zastrešovanú rôznymi odbornými oddeleniami, či už oddelením dopravy, alebo oddelením životného prostredia, prípadne ďalšími zložkami. Pokiaľ sú práce realizované externým dodávateľom, ich koordinácia je ešte komplikovanejšia, keďže možnosti sú limitované nastavením zmluvných vzťahov.

Pravidelná a kvalitná údržba verejných priestranstiev je zásadná aj vzhľadom na zdravie obyvateľov. Bratislava má dlhodobý problém s ovzduším, naše mesto je zaradené medzi oblasti s riadením kvality ovzdušia pre prekračovanie hodnôt niektorých znečisťujúcich látok. Najväčším problémom je v tomto smere cestná doprava. Mesto aj mestská časť postupne zavádzajú opatrenia zamerané na skvalitňovanie a posilňovanie verejnej hromadnej dopravy a na regulovanie individuálnej automobilovej dopravy, ako je parkovacia politika, vyhradzovania autobusových pruhov, budovanie pruhov pre cyklistov...

Nemenej dôležitým nástrojom na zlepšenie stavu ovzdušia je práve pravidelné čistenie verejných priestranstiev, komunikácií a parkovísk. Zatiaľ čo mesto túto starostlivosť za posledný rok zlepšilo, na úrovni mestských častí máme v tejto oblasti značné rezervy.

Nečistoty, ktoré sa dlhodobo zhromažďujú na parkoviskách a komunikáciách, sú dopravou opakovane rozprašované do ovzdušia. Prítom prachové mikročastice PM 10 a PK 2,5 obsiahnuté v týchto nečistotách majú nepriaznivý vplyv na zdravie obyvateľov a môžu dopomáhať aj k šíreniu vírusov. Pravidelné čistenie komunikácií vrátane parkovísk a ďalších verejných priestranstiev, spolu s kvalitnou údržbou zelene, ktorá pôsobí ako pohlcovač a filter znečisťujúcich látok, to všetko sú dôležité faktory pre zlepšenie kvality ovzdušia.

Myslím si, že vytvorenie referátu správy verejných priestranstiev, ktorý kompetenčne zastreší činnosti, ako sú letná i zimná údržba komunikácií III. a IV. triedy, príľahlých chodníkov a parkovísk, údržba zelene, detských ihrísk, kosenie a dopravné značenie, môže výrazne pomôcť zefektívniť uvedené procesy. Zlúčenie týchto činností pod jeden referát MÚ napomôže zrýchleniu riešenia vzniknutých problémov a umožní zlepšenie kontroly nad realizovanými prácami.

Viem, že nastaviť systémové riadenie údržby takmer 50 km ciest a chodníkov, množstva zelených plôch a stromov, detských ihrísk, si vyžaduje určitú dobu. Treba zabezpečiť mechanizmy, kvalifikovaných pracovníkov. Je však najvyšší čas na to, aby sme túto zmenu začali vnímať. Na uliciach a chodníkoch Petržalky sú stále kopy listia z minulej jesene spolu s iným prachom, ktorý sa dostáva do ovzdušia. Dostať túto pozornosť venovanú tejto téme, a týka sa to aj financií, považujem za dobrú investíciu, lebo je to investícia do zdravia Petržalčanov.

Tatiana Kratochvílová

Miroslav Dragun

Narodil som sa v Petržalke a k tejto časti Bratislavy ma viaže rodinné puto. Petržalku jednoducho milujem a záleží mi na nej.

Spolu so svojimi priateľmi som v roku 2010 založil mimovládnu organizáciu Nie ropovodu cez Žitný ostrov a rozbehli sme jednu z najúspešnejších environmentálnych petícií a kampaní na Slovensku. Tejto téme sa venujem dodnes. Dlhodobo sa venujem zvyšovaniu transparentnosti a efektívnosti v mestských firmách. Podarilo sa mi odhaliť a upozorniť na netransparentné výberové konanie na riaditeľov viacerých spoločností v správe či s účasťou mesta a takisto poukázať na nehospodárne nakladanie s majetkom mesta.

Keďže mám rád Petržalku, ľudí, ktorí v nej žijú, prírodu a všetko naokolo, chcem pomôcť. Petržalka totiž nie je len množstvo panelákov, Petržalkou sú konkrétni ľudia, ich životné príbehy, rodiny, priatelia, deti. Petržalka, to sú húštiny lužných lesov v okolí Dunaja, Petržalka, to sú parky, stromy a miesta na relax. Petržalka, to sú cesty, chodníky, parkoviská, doprava. Petržalka, to

sú školy, zdravotnícke a sociálne zariadenia i služby pre ľudí. O všetko toto sa treba starať. Na toto všetko dohliadam ako poslanec.

V komunálnej politike ponúkam a podporujem zelenú perspektívu našej Petržalky. Aj preto som jedným z iniciátorov vzniku národného parku Podunajsko, ktorý by mal ochraňovať naše vzácne prírodné úkazy, rastliny i živočíchy. Na tejto agende chcem stavať a zastupovať vás, ľudí milujúcich prírodu a čisté životné prostredie.

Ľudmila Farkašová

Z redaktorskej a moderátorskej stoličky ma do komunálnej politiky dostali chradnúce pagaštany. Pred pätnástimi rokmi, keď som na tomto poli začínala, sa ľudia o veci verejné zďaleka nezaujímalí tak, ako dnes, a samospráva nebola pod takým drobnohľadom, preto si mohla dovoliť mnohé veci obchádzať a zeleň bola často to posledné, do čoho investovala. Som rada, že za 15 rokov mojej práce pre Petržalku na rôznych úrovniach samosprávy (aj ako poslankyňa Bratislavského samosprávneho kraja a bratislavskej viceprimátorky) sa mi podarilo prispieť k zlepšeniu života v našej mestskej časti – napríklad vynovenou Lietavskou ulicou s bezbariérovými priechodmi, obnoveným podchodom na Rusovskej ceste či zrevitalizovanou zeleňou na Znievskej, ale aj záchranou posledných veľkých zelených plôch v Petržalke (na Šintavskej a Pajštúnskej) pred predajom investorom.

V dnešných zvláštnych časoch plných hrozivých zvestí o pandémie ma dvojnásobne potešila správa o tom, že vďaka mojej iniciatíve a nadštandardným vzťahom s japonským veľvyslancom

Junom Shimmim nám v Petržalke tesne pred Veľkou nocou pribudlo 40 sakúr k stému výročiu nadviazania diplomatických vzťahov medzi našimi krajinami. Polovica z nich tvorí malú aleju na Nobelovom námestí a polovica lemuje zákrutu na Jiráskovej ulici oproti CC Centru, kde som za tie roky svojho pôsobenia v petržalskej samospráve zosobášila už vyše 1 500 párov. Teší ma predstava, že možno práve pod rozkvitnuté sakury povedú ich prvé kroky. Možno nám tak aj v Petržalke pribudne milé kultové miesto pre zamilovaných, podobné tomu, aké som videla v kodanskej časti Bispebjerg.

Námestie Republiky a (spomienky na) umenie

FOTO: Ivana Vrablová

V minulom čísle novín sme predstavili chystaný projekt revitalizácie Námestia Republiky, ktorý sa má uskutočniť participatívnym procesom. Znamená to, že o budúcej podobe námestia rozhodnú aj samotní obyvatelia a svoje názory už mohli vyjadriť prostredníctvom podrobného dotazníka. Vedeli ste však, že s týmto priestranstvom sú spojené aj viaceré artefakty, za ktorými stoja dokonca autori zvučných mien?

Námestie Republiky a jeho bezprostredné okolie je z hľadiska umiestnenia umeleckých diel vo verejnom priestore výnimočné v rámci celej Petržalky. Žiaľ, je to čiastočne aj preto, že väčšina z týchto diel sa nezachovala. Námestie stojí na rozhraní petržalských častí Dvory I a II, ktoré sa budovali až do polovice 80. rokov, pričom s výtvarným dotvorením lokality sa začalo v druhej polovici uvedenej dekády. Už v rokoch 1985 a 1986 vznikli dve monumentálne maľby na bočných fasádach panelových domov na Tupolevovej a Fedinovej ulici zo strany Chorvátskeho ramena. Autorom oboch diel bol Ivan Vychlopen. Netreba v nich hľadať odpudivo

priamočiare stvárnenie zadaných tém typu vedecko-technický pokrok či oslava zjazdu KSC, v období postupného „odmäku“ sa to už dalo ako-tak obísť. Žiadne z týchto diel však neprežilo rok 2005, keď zanikli pod zateplením domov.

Tretia maľba, tentoraz v autorskom podaní Jána Ilavského, sa nachádzala na opačnom konci Fedinovej, na fasáde domu zo strany ZŠ Prokofievova. Dielo na tému radostného života skolaudovali 6. 10. 1987. (K tejto maľbe, žiaľ, nemáme žiadny obrazový materiál. V prípade, že by ste ním disponovali, obráťte sa, prosím, na redakciu).

Ďalší zaujímavý príbeh sa skrýva za plastikou Strom od výnimočného výtvarníka Jozefa

Jankoviča. Dielo umiestnené na terase reštaurácie Alfa vzniklo až po zmene režimu, skolaudovali ho v decembri 1990. Je však veľká škoda, že na svojom mieste vydržalo iba štyri roky. Vtedajší majiteľ ho dal odstrániť pravdepodobne pri prestavbe reštaurácie. Jankovič bol pritom aj autorom nápisu s jej názvom na fasáde budovy.

Prvým zásahom do prázdneho priestoru námestia tesne po dobudovaní príľahlých domov bolo osadenie pamätníka pri príležitosti 40. výročia Pražského protifašistického povstania. Slávnostne ho odhalili 5. 5. 1985 a v ten istý deň získalo námestie, dovtedy známe ako Družobné, aj nový názov – Májového povstania českého ľudu. Pamätník sa skladá z kociek poukladaných na seba ako detská stavebnica. Je zasadený do vyvýšeného podlažia, ku ktorému vedie široké schodisko, a tvoria ho tri dominantné, zhruba 2,5 metra vysoké stĺpy spolu s jedným oveľa nižším „stĺpom“. Pôvodne sa zopár kociek nachádzalo aj v rohoch zatravnenej plochy, kde pamätník stojí, čo pôsobilo dojmom,

akoby vypadli z hlavnej konštrukcie. V čase osadenia tohto diela sa v bezprostrednom okolí vysadili lipy, z ktorých sú dnes už vysoké stromy dotvárajúce celkovú kulisu.

Pri plánovanej revitalizácii celého priestranstva by bolo vhodné myslieť aj na rekonštrukciu tohto diela, aby sa mu vrátil jeho pôvodný vzhľad, a zároveň na úpravu spevnených i trávnatých plôch, ktoré s ním súvisia. A určite by nebolo na škodu ani zváženie možnosti na obnovu monumentálnych maľieb v tesnom susedstve Námestia Republiky.

Martin Kleibla

FOTO: archív M. Kleibla

Putovanie po petržalskom opevnení

Nevedia rozprávať, no povedia nám toho veľa. Aj najväčšia bratislavská mestská časť má svoje tajomstvá a niektoré z historického hľadiska vynikajú nad ostatnými. K takým patria vojenské bunkre, budované v rokoch 1933 až 1938, ktoré boli súčasťou československého opevnenia.

B-S 8 „Hřbitov“ FOTO: Jakub Kuruc

Dnes sú niektoré z bunkrov opustené, špinavé, zapratané odpadom a časť v súkromnom vlastníctve je uzavretá. Sú však aj výnimky a vďaka nadšencom pre históriu a občianskym združeniam sa dnes dajú niektoré z nich navštíviť ako plnohodnotné múzeá československého opevnenia. Takto sme v stave, keď sa o jednej zo zaujímavých kapitol druhej svetovej vojny vieme dozvedieť priamo v „teréne“.

Bunkre v Petržalke tvoria súvislý pás, a tak môžeme bez väčších komplikácií prejsť celú líniu. Na prechádzke môžeme vidieť veľké železobetónové kolosy, ale aj tzv. „staré objekty“, ktoré sú o niečo menšie a boli vybudované na príkaz zemského vojenského veliteľa gen. Josefa Šnejdáreka v prvej polovici 30. rokov minulého storočia. Tieto objekty sú považované za atypické, čo je v prípade ich vzhľadu príliehavé, hlavne v porovnaní s ich „mladšími bratmi“. Týchto objektov sa v Petržalke zachovalo päť. Sú označené B-S 6 „Vrba“, B-S 7 „Cvičištie“, B-S 9 „Kittsee“, B-S 10 „Tri Hranice“ a B-S 14 Duna. V prvom z nich spravuje rovnomenné združenie múzeum. Objekt je možné najst

vpravo od nadjazdu z Bratskej ulice smerom na diaľnicu. Ako jediný zo „starých objektov“ tohto úseku má osadenú čelnú strieľňu pre ťažký guľomet.

V druhej polovici 30. rokov, presnejšie v rokoch 1937 a 1938, boli budované objekty ťažkého opevnenia B-S 1 „Štěrko-višťe“, B-S 2 „Mul-da“, B-S 3 „Paseka“, B-S 4 „Lány“, B-S 8 „Hřbitov“, B-S 13 „Stoh“ a B-S 15 „Ostrov“. Ešte v roku 1936 vypracovalo Ředitelství opevňovacích prací jednotný plán opevneného oblúku opretého na oboch koncoch o breh Dunaja. Tento oblúk už tvorili aj adaptované atypické objekty. Nie všetky z nich sa zachovali, boli totiž zbúrané počas výstavby Petržalky a diaľničných komunikácií. Vojenské objekty sa nevyužili na obranu Československa. Boli odstúpené nemeckej armáde, ktorá ich obsadila na základe Mníchovskej dohody. Objekty teda vojna priamo nezasiahla a aj to je jeden z dôvodov, prečo ich považujeme za rarity v rámci celého československého opevnenia. Presné výbrojové parametre či vybavenie miestností bunkrov nebudeme uvádzať vzhľadom na

to, že by sme boli radi, keby ste si po skončení epidémie našli čas na výlet po opevnení a navštívili múzeá, kde vás nadšenci s radosťou prevedú po objektoch a odhalia všetky ich tajomstvá.

Jedným z takýchto múzeí je

Bunkre v Petržalke tvoria súvislý pás, a tak môžeme bez komplikácií prejsť celú líniu.

B-S 6 „Vrba“, ktoré sme spomínali pri atypických objektoch. S rekonštrukciou sa

tu začalo v roku 2011 a objekt je stále dopĺňaný o nové muzeálne predmety, ktoré prislúchajú k danému historickému obdobiu.

Ďalším obnoveným a často navštevovaným bunkrom je B-S 4 „Lány“, ktorý spravuje občianske združenie Múzeum petržalského opevnenia (MPO). K nemu sa dá takisto dostať peši, na bicykli alebo autom. Nájdete ho na Viedenskej ceste, takmer pri štátnej hranici s Rakúskom. OZ MPO okrem toho spravovalo aj ďalšie objekty v Pečnianskom lese, ale kvôli záplavám sa sústredilo najmä na B-S 4. A snahu nadšencov aj vidieť, vďaka ich nasadeniu sa obnova objektu a čo najhodnovernejšia vnútorná rekonštrukcia posúva každým rokom. V areáli bunkra sa pravidelne konajú rôzne akcie (tento rok je ešte otáznym z dôvodu

epidémie). To najväčšie podujatie je pripomienkou všeobecnej mobilizácie v roku 1938.

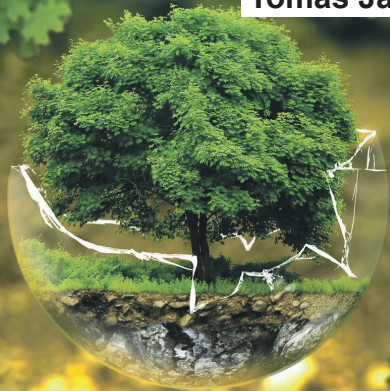
Obe múzeá spolupracujú a majú podobné podujatia, ktoré sa tešia stovkám návštevníkov, a vďaka týmto aktivitám je záujem o fortifikácie na Slovensku veľký.

Posledné múzeum, ktoré spomenieme, je zároveň prvým stálym petržalským múzeom vo vojenskom objekte. Ide o bunker B-S 8 „Hřbitov“, ktorý je najväčší na našom území. Nachádza sa v blízkosti cintorína z prvej svetovej vojny a dá sa k nemu dostať z Kopčianskej ulice. Múzeum je prierezom vojenskej histórie, nielen z obdobia druhej svetovej vojny. Pravidelne sa tam konajú školské výlety či iné akcie. Objekt zrekonštruovalo a o múzeum sa stará občianske združenie Zachráňme petržalské bunkre pod vedením novinára a fotografa Miroslava Košíreka.

O bunkroch v Petržalke by sa toho dalo rozprávať veľa. Môžete sa o nich zároveň dočítať v mnohých publikáciách, ale nič neprekoná ich návštevu. Ako sa hovorí, „radšej raz vidieť, ako stokrát počuť“.

Črepiny zo zemegule... (dokončenie je v tajničke).

Tomáš Janovic

22. 4. - Deň Zeme

FOTO: Pixabay.com

Pomôcky: Vanloen, Asyr, skit, ea, oka, Akaka						Patriace Norovi	Tvorcovia epických diel	Predmety	Ekologická predpona	Dátum narodenia (skr.)	3. časť tajničky	Južný listnatý olejnatý strom	
Nevie sa													
Stal sa krajším													
Značka vaty										Has smäd			
Otec (fam.)									Tekutina v tele				
Motaj									Model značky Fiat				
Tuto								Driemu					
								Mláďa srny					
Autor: Vierka Blahová	Na dlhší čas	Patriaci Ivanovi	Kadiaľ	Olivia (dom.)	Ukazovacie zámeno Rímskych 1001		Obydlie turistu					Lipnúť, po česky	
2. časť tajničky							Ohýbal						
							Menšia vlna						
Ručítelia na zmenke							Býval. holan. futbalista						
							Udreli nohou						
Dagmara (dom.)											Sobrance (EČV)		
							Šmykľavo				Kvalitne		
							Srst' na šiji zvierat						
Tesne prilieha, po česky							Nadháňajú			Hliníkový komponent			
							Klopká			Stisnutie			
Holmium (zn.)							Krčah			Kláštor (zast.)			
							Muž. meno (17.6.)			So viel als (skr.)			
Udrela po hlave													
								10 x 10				Okrem iného (skr.)	
								Omámila				Levoča (EČV)	
NAŠA PETRŽALKA						Deň v týždni	Doplet'						
							Trápna situácia (slang.)						
Odtlačok po obuvi													
Orlíča, po česky							Ázijské slovko úcty			Kilonewton (zn.)		Čira tekutina	Obyvatel' Arábie
							Olej (skr.)			Kód angličtiny			
Bafnutie (expr.)							Skyprí kopaním				Prvá žena (bibl.)		
							Prikuruj			Arkansas (skr.)			
Občiansky preukaz (skr.)							Telocvičné náradie					Plúž	
							1. časť tajničky				Ár, po česky		
Niečo zakázané								Chlorid draselný			Odporúča-nie		
Národný park v Saudskej Arábii								Označenie veľkostí batérii					
										Morský rak, morský kôrovec			

Na troch vyžrebovaných čitateľov, ktorí úspešne vylúšia tajničku, čakajú ceny. Odpovede nám zasielajte na e-mailovú adresu noviny@petrzalka.sk a do predmetu správy uveďte Tajnička.